DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | 100 EĞİTİMİN YÜZYILI

İSLAM

1

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TEMEL DİNÎ BİLGİLER

İÇİNDEKİLER

1.1. KUR'AN VE SÜNNETİN HAYATIMDAKİ YERİ

1.2. NİÇİN İNANIYORUM?

1.3. MÜMİN KİMLİĞİM

1.4. ALLAH'IN GÜZEL İSİMLERİ: HÂDİ, SELAM, VEKÎL

1.1. KUR'AN VE SÜNNETİN HAYATIMDAKİ YERİ

- Allah (cc), insanlara doğruyu bulabilmeleri için düşünme ve seçim yapma yeteneği vermiş, onlara rehberlik etmek üzere peygamberler ve ilahi kitaplar göndermiştir.
- Peygamberlik Hz. Muhammed (sav), ilahi kitaplar ise Kur'an-ı Kerim ile tamamlanmıştır.
- Kur'an ve sünnet, İslam'ın doğru anlaşılması ve yaşanmasında birbirini tamamlayan iki temel kaynaktır.
- Kur'an-ı Kerim, Allah'ın (cc) emirlerini bildirir, sünnet ise bu emirlerin Hz. Peygamber tarafından uygulanış örneğidir.

KUR'AN

Sözlük Anlamı

Okumak, toplamak ve bir araya getirmek anlamlarına gelir.

Terim Anlamı

Hz. Peygamber'e vahiy yoluyla gönderilen, mushaflarda yazılı bulunan ve okunması ibadet sayılan Allah'ın (cc) kelamıdır.

- Kur'an-ı Kerim'den önceki ilahi kitapların asıl metinleri insanlar tarafından değiştirildiği için özgün hâlleriyle günümüze kadar korunamamıştır.

- Kur'an-ı Kerim ise indirildiği günden itibaren okunup ezberlenerek korunmuş ve herhangi bir değişikliğe uğramadan günümüze ulaşmıştır.

"Şüphesiz o zikri (Kur'an'ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz."

(Hicr suresi 9. ayet)

- Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamber'e verilen en büyük mucizedir.
- Üslubu ve anlam bütünlüğü bakımından eşsizdir.

"... Andolsun, insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansa ve birbirlerine de destek olsalar yine onun benzerini getiremezler."

(İsra suresi 88. ayet)

- Kur'an-ı Kerim;
  - inanç,
  - ibadet,
  - ahlak ve
  - toplumsal hayatla ilgili temel ilkeler ortaya koyar.
- İnançla ilgili ayetlerde Allah'a (cc), meleklere ve ahiret gününe; ibadetlerle ilgili ayetlerde ise namaz, oruç ve zekâta dair hükümler açıklanır.
- Ahlakla ilgili ayetlerde doğruluk, adalet, yardımlaşma gibi güzel davranışlar öğütlenir; kötü davranışlardan sakınılması istenir.
- Peygamber kıssalarıyla insanlara doğru yolu bulmaları konusunda rehberlik edilir.

- Kur'an-ı Kerim, insanın inanç ve davranışlarına yön verir, bireysel ve toplumsal hayatına rehberlik eder.

"... De ki: O, inananlar için doğru yolu gösteren bir kılavuzdur..."

(Fussilet suresi 44. ayet)

- Kur'an'ın rehberliğinden yararlanmak için onu okumak, anlamak ve mesajlarını hayata aktarmak gerekir.
- Kur'an-ı Kerim okumak ve ayetler üzerinde düşünmek ibadettir.

"Bu Kur'an, ayetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır."

(Sad suresi 29. ayet)

“De ki: Ey insanlar! Size Rabbinizden Hak (Kur’an) gelmiştir. Artık kim doğru yola gelirse ancak kendisi için gelecektir...”

(Yunus suresi 108. ayet)

- Kur’an-ı Kerim’in ilke ve öğütlerinin nasıl hayata geçirileceği konusunda Müslümanlara en güzel örneği Hz. Peygamber’in sünneti sunar.

- Sünnet kelimesi sözlükte yol, âdet ve gidişat anlamlarına gelir. Dinî terim olarak Hz. Peygamber'in sözleri, davranışları ve sahabenin söz ve davranışlarını onaylamasıdır.

"Andolsun, Allah'ın Resulü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır."

(Ahzab suresi 21. ayet)

- Hz. Peygamber, İslam'ı anlatarak, dinî hükümleri açıklayarak ve bizzat uygulayarak Kur'an'ın mesajlarının anlaşılmasına yardımcı olmuştur.

"... İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Kur'an'ı indirdik."

(Nahl suresi 44. ayet)

- Kur'an-ı Kerim'de bazı konu ve hükümler genel olarak bildirilmiş, bunların ayrıntıları sünnetle açıklanmıştır.
- Peygamber Efendimiz'in söz ve davranışları Müslümanlara yol gösterir. Bu nedenle Hz. Peygamber'e itaat önemlidir.

"Kim Peygamber'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur..."

(Nisa suresi 80. ayet)

- Kur'an'da namazın farz olduğu bildirilmiş, nasıl kılınacağı, vakitleri ve rekâtları ise sünnetle açıklanmıştır.

"Beni nasıl namaz kılıyor gördüyseniz siz de namazı öyle kılınız."

(Buhari, "Ezan", 18)

- Kur'an'da geçen orta namaz ifadesiyle hangi namazın kastedildiği açıkça belirtilmemiş, Hz. Peygamber bunun ikindi namazı olduğunu açıklamıştır.

Namazlara ve orta namaza devam edin. Allah'a gönülden boyun eğerek namaza durun.

(Bakara suresi 238. ayet)

- Zekâtın farz olduğu Kur'an'da bildirilmiş, hangi mallardan ve ne kadar zekât verileceği Hz. Peygamber'in söz ve uygulamalarıyla açıklanmıştır.
- Müslümanlar, hac ibadetinin nasıl yerine getirileceğini de sünnetle öğrenmiştir.

"Hacda yapacağınız ibadetleri benden öğrenin..."

(Müslim, "Hac", 310)

- Kur'an-ı Kerim ve sünnet, Allah'a (cc) karşı sorumluluklar ile insanlar arasındaki ilişkilerde gözetilecek ölçüler konusunda Müslümanlara rehberlik eder.

" Nitekim kendi aranızdan, size ayetlerimizi okuyan, sizi her kötülükten arındıran, size kitap ve hikmeti öğreten, ayrıca bilmediklerinizi de öğreten bir peygamber gönderdik."

(Bakara suresi 151. ayet)

"Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin."

(Kalem suresi 4. ayet)

- Hz. Peygamber; işe besmeleyle başlamak, temizliğe dikkat etmek, israftan kaçınmak, büyüklere saygı ve küçüklere şefkat göstermek, anne babaya iyilik etmek, selamlaşmak gibi davranışlarıyla Müslümanlara örnek olmuştur.

"Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara yardım etmeyi emreder..."

(Nahl suresi 90. ayet)

1.2. NİÇİN İNANIYORUM?

- İnsanın yaratılışında Allah'a (cc) inanma ve O'na sığınma eğilimi vardır.
- İman, insana yalnız olmadığını hissettirir; huzur, güven ve manevi güç kazandırır.

"… Biliniz ki kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur."

(Rad suresi 28. ayet)

- Allah'a (cc) iman, insanın hayatın anlamı, yaratılış amacı ve ölümden sonraki hayatla ilgili sorularına anlamlı cevaplar bulmasına yardımcı olur.

- Evrendeki güzellik, düzen ve canlılık, bir yaratıcının varlığına işaret eder.
- Ölü toprağın baharla yeniden canlanması Allah'ın (cc) yaratma gücünü gösteren örneklerden biridir.

"Allah'ın rahmetinin izlerine bir bak: Ölü toprağa nasıl can veriyor..."

(Rum suresi 50. ayet)

- Allah'a (cc) iman, insanın dünya hayatının geçici, ahiret hayatının ise kalıcı olduğunu kavramasına yardımcı olur.

- Aileye, arkadaşlara ve diğer canlılara duyulan sevgi ve şefkat, Yüce Allah'ın insana verdiği nimetlerdendir.

"... aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir..."

(Rum suresi 21. ayet)

- Allah'a (cc) iman eden insan, kendisine verilen nimetlerin farkına varır ve Rabbine şükreder.

İMAN

Sözlük Anlamı

Güvenmek, şüphe duymadan kabul etmek ve tasdik etmek anlamlarına gelir.

Terim Anlamı

Allah'a (cc), meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe ve kadere kalben inanıp bunları dil ile ifade etmektir.

“Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler...”

(Bakara suresi 285. ayet)

- Amentü duasında yer alan İslam’ın temel inanç esasları bir bütündür.
- Bu esaslardan herhangi birini inkâr etmek imanın bütünlüğünü bozar.

Amentü Duası

Âmentü billâhi / Ve melâiketihî / Ve kütübihî / Ve rusülihî
Velyevmilâḫiri / Ve bilḳaderi ḫayrihî ve şerrihî minallâhi Teâlâ
Velba'sü ba'delmevti haḳḳun
Eşhedü ellâ ilâhe illallâh / Ve eşhedü enne Muḥammeden abdühû ve rasûlüh

Anlamı

Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna iman ettim. Ölümden sonra diriliş gerçektir. Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim.

İSLAM'IN İNANÇ ESASLARI

1. Allah'a İman
2. Meleklere İman
3. Kitaplara İman
4. Peygamberlere İman
5. Ahiret Gününe İman
6. Kader ve Kazaya İman

"İmanın Şartı" adlı ilahiyi dinlemek için tıklayınız.

Fıtrat, insanın doğuştan getirdiği inanma ve iyiliğe yönelme eğilimlerini kapsayan yaratılış özelliğidir.

- Hz. Peygamber, *"Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar..."* (Müslim, "Kader", 22) buyurarak insanın yaratılışındaki bu özelliğe dikkat çekmiştir.
- İslam, insanın fıtratına uygun bir yaşam biçimi sunar ve onu Allah'a (cc) yönelmeye çağırır.

"Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir...."

(Rum suresi 30. ayet)

- İman, yalnızca dil ile ifade edilen bir kabul değil, kalpte hissedilen güven ve teslimiyettir.
- Kişinin davranışlarına yön verir, erdemli davranışları benimsemesine ve kötülüklerden sakınmasına yardımcı olur.
- Güzel davranışlarla beslenip olgunlaşan iman, kişinin ahlaklı bir birey olmasına katkıda bulunur.

“İman edip salih ameller işleyenler ise cennetliklerdir…”

(Bakara suresi 82. ayet)

- İman ile amel, kök ve dallarıyla bir ağaca benzer.
- Allah katında insanın değeri dış görünüşü veya zenginliğiyle değil, kalbinin temizliği ve davranışlarıyla belirlenir.
- İnsan, başkalarını değerlendirirken iyi niyeti ve güzel davranışları esas almalıdır.

"Allah, insanların suretlerine ve mallarına değil kalplerine ve amellerine bakar."

(Müslim, "Birr", 34)

İnanç Bakımından İnsanlar

Mümin

İslam'ın temel inanç esaslarını kalbiyle kabul edip inancını diliyle ifade eden kişidir.

Kâfir

İslam'ın temel inanç esaslarını kabul etmeyen veya inkâr eden kişidir.

Münafık

Kalben inanmadığı hâlde inanmış gibi görünen kişidir.

- Mümin;
  - Allah'ın (cc) varlığına ve birliğine,
  - Hz. Muhammed'in (sav) O'nun kulu ve elçisi olduğuna,
  - diğer iman esaslarına inanır.
- Küfür iman esaslarını inkâr etmektir.

"Müminler ancak o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir. Onun ayetleri kendilerine okunduğu zaman (bu) onların imanlarını artırır…"

(Enfal suresi 2. ayet)

- Münafıklık, inançta samimiyetsizliği ifade eder.
- Hz. Peygamber;
  - yalan söyleme,
  - emanete ihanet etme,
  - sözünde durmama gibi davranışları münafıklığın belirtileri arasında saymıştır.

"Münafığın alameti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler, kendisine bir şey emanet edildiğinde ihanet eder, söz verdiği zaman sözünde durmaz."

(Buhari, "Edeb", 69)

- Fıtrat, insanı Allah'a (cc) iman etmeye ve iyiliğe yöneltir, küfür ve münafıklık ise bu yaradılış yönelişinden uzaklaşmayı ifade eder.
- Bu kavramları bilmek, kişinin inancı ile davranışları arasındaki samimiyeti değerlendirmesini sağlar.
- İman, kalben benimsenen, kişinin tutum ve davranışlarına yön veren güçlü bir bağlılıktır.
- İnsanın dünya hayatını anlamlandırmasına ve ahiret sorumluluğunu gözetmesine yardımcı olur.

1.3. MÜMİN KİMLİĞİM

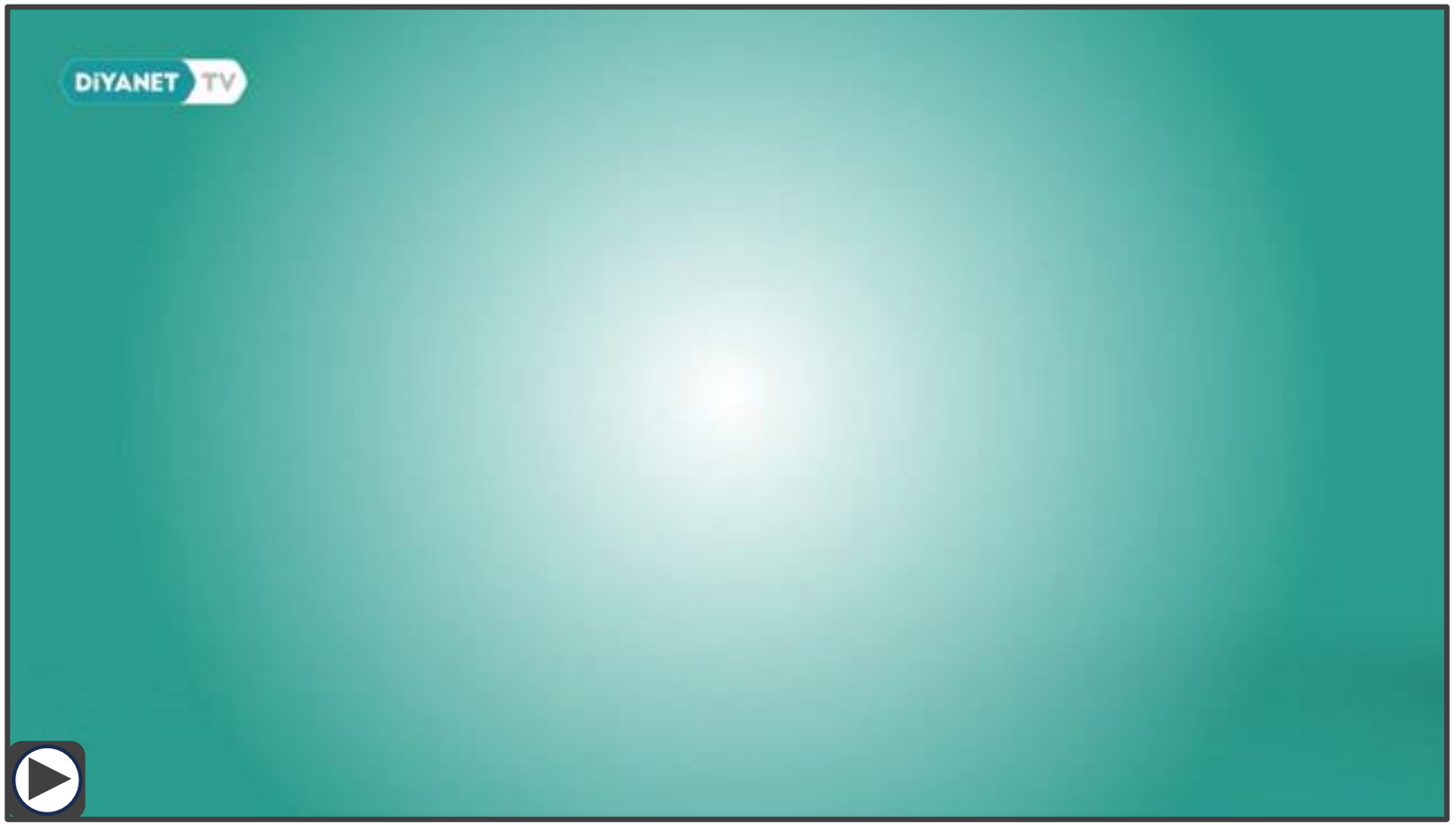
- Mümin olmanın temel ifadesi kelimeişehadettir.

"İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve ramazan orucunu tutmak."

(Buhari, "İman", 2)

İslam'ın şartları
Kelimeişehadet getirmek
Namaz kılmak
Oruç tutmak
Zekât vermek
Hacca gitmek

İslam'ın Şartı adlı ilahiyi dinlemek için tıklayınız.

- İslam'ın beş şartı, müminin ibadet hayatına yön veren temel esaslardır.
- Bu ibadetler, müminin ahlakını ve günlük yaşamını şekillendirir.

"… Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir."

(Ankebut suresi 45. ayet)

KELİMEİŞEHADET

- **Tanımı**: İslam inancını sözle ifade eden şahitlik cümlesidir.
- **Önemi**: İslam'a girmenin temel şartıdır.
- **Metni**: Eşhedü ellâ ilâhe illallah / Ve eşhedü enne Muḥammeden abdühû ve rasûlüh.
- **Anlamı**: Allah'tan (cc) başka ilah olmadığına ve Hz. Muhammed'in (sav) Allah'ın (cc) kulu ve resulü olduğuna şahitlik ederim.

Namaz Kılmak

- Namaz, Müslümanın belirli vakitlerde Allah'a (cc) yönelerek kulluğunu ifade ettiği farz bir ibadettir.
- Günde beş vakit namaz kılmak, akıl sağlığı yerinde olan ve ergenlik çağına ulaşmış her Müslümana farzdır.

"... namaz, müminlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır."

(Nisa suresi 103. ayet)

Oruç Tutmak

- Oruç, ramazan ayında imsak vaktinden iftar vaktine kadar yeme, içme ve orucu bozan diğer davranışlardan uzak durmaktır.
- Kişinin sabır ve öz denetim becerisini geliştirmesine yardımcı olur.
- Çevresindekilere karşı daha duyarlı ve merhametli davranmasına katkıda bulunur.

Zekât Vermek

- Zekât, dinen zengin sayılan Müslümanların mallarının belirli bir kısmını her yıl ihtiyaç sahiplerine vermesidir.
- Kişinin bencillikten uzaklaşmasına katkıda bulunarak toplumda paylaşma ve dayanışmayı güçlendirir.

Hacca Gitmek

- Hac, imkânı olan Müslümanların zilhicce ayının belirli günlerinde Kâbe'yi ve çevresindeki kutsal yerleri ziyaret ederek belirli ibadetleri yerine getirmesidir.
- Farklı kültürlerden Müslümanları ayrım gözetmeksizin bir araya getirerek kardeşlik, birlik ve beraberlik duygularını güçlendirir.

- İbadetlerin her biri, Müslümanın Allah'a (cc) kulluk bilincini güçlendirir ve hayatına farklı yönlerden katkıda bulunur.
- Beş vakit namaz, kişinin zamanını planlamasına ve disiplin kazanmasına katkıda bulunur.

"Gündüzün güneş dönüp gecenin karanlığı bastırıncaya kadar (belli vakitlerde) namaz kıl; bir de sabah namazını…"

(İsra suresi 78. ayet)

- Oruç, sabır ve öz denetimi geliştirerek kişinin kötülüklerden sakınmasına yardımcı olur.

"Oruç bir kalkandır. Oruçlu, saygısızlık yapmasın, kötü konuşmasın…"

(Buhari, "Savm", 2)

- Zekât, paylaşma ve yardımlaşma duygularını güçlendirerek kişiyi başkalarının ihtiyaçlarını gözetmeye yöneltir.
- İbadetler, Müslümanın Allah'a (cc) kulluk bilincini güçlendirirken sorumluluk sahibi, nezaketli ve güvenilir bir insan olmasına da katkıda bulunur.

- Mümin, doğruluk, adalet, nezaket ve sorumluluk gibi erdemleri hayatına yansıtmaya özen gösterir.

"Müslüman, dilinden ve elinden insanların selamette olduğu kişidir. Mümin ise insanların canları ve malları konusunda (kendilerine zarar vermeyeceğinden) emin oldukları kişidir."

(Nesai, "İman", 8)

"Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlak bakımından en güzel olanıdır."

(Ebu Davud, "Sünnet", 15)

Oyun
zamanı

1.4. ALLAH'IN GÜZEL İSİMLERİ: HÂDİ, SELAM, VEKÎL

- İnsan, Yüce Allah'ı tanımakla yükümlüdür.
- Allah'ın (cc) isimlerini ve bu isimlerin anlamlarını öğrenmek, O'nu daha iyi tanımanın yollarından biridir.

> *"Allah'ın yüzden bir eksik, doksan dokuz ismi vardır. Kim bu isimleri (öğrenip gereğiyle amel ederek) sayarsa cennete girer."*
>
> (Buhari, "Şürut", 18)

- Allah'ın (cc) güzel isimlerine esmayıhüsna denir. Esma isimler, hüsna ise en güzel anlamına gelir.

Hâdi

- Allah'ın (cc) güzel isimlerinden biridir ve insanlara doğru yolu gösteren, onları hayra ve mutluluğa yönelten anlamına gelir.

"... Hiç şüphe yok ki Allah iman edenleri doğru yola iletir."

(Hac suresi 54. ayet)

"... Yol gösterici ve yardım edici olarak Rabbin yeter."

(Furkan suresi 31. ayet)

- İnsan, dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştıran doğru yolu bulabilmek için Allah'tan (cc) hidayet ve yardım dilemelidir.
- Fatiha suresinin 6. ayetinde yer alan **"Bizi dosdoğru yola ilet."** ifadesi, Allah'tan (cc) hidayet dilemenin önemini vurgular.

"Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni doğru yola ilet, bana sıhhat ver ve beni rızıklandır."

(Müslim, "Zikir", 35)

Selam

- Allah'ın (cc) her türlü eksiklikten uzak olduğunu; kullarına güven, barış, esenlik ve sağlık verdiğini ifade eden güzel isimlerinden biridir.

"O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selamet verendir…"

(Haşr suresi 23. ayet)

❖ Hz. Peygamber de namazlardan sonra yaptığı duada Allah'ı (cc) Selam ismiyle anmıştır:

"Allah'ım! Sen Selam'sın, selamet sendendir…"

(Müslim, "Mesacid", 135)

- Selam ismini bilen Müslüman, çevresine güven vermeye, insanlara iyilikle davranmaya ve onlarla güzel ilişkiler kurmaya özen gösterir.

"Allah onunla rızası peşinde olanları selamet yollarına iletir ve onları izniyle, karanlıklardan aydınlığa çıkarıp kendilerini dosdoğru bir yola iletir."

(Maide suresi 16. ayet)

- Müslümanlar "selamünaleyküm" diyerek selamlaşır, buna cevaben "aleykümselam" denir. Bu selamlaşma karşılıklı huzur, güven ve esenlik dileğini ifade eder.

Yüce Allah'ın güzel isimlerinden Selam'la ilgili videoyu izlemek için tıklayınız.

Vekîl

- Bütün varlıkların işlerini düzenleyen, onları koruyup gözeten ve kullarının rızıkını veren anlamlarına gelen Allah'ın (cc) güzel isimlerinden biridir.

"... Kim Allah'a dayanıp güvenirse Allah ona yeter..."

(Talak suresi 3. ayet)

"... Allah bize yeter, O ne güzel vekildir..."

(Tirmizi, "Sıfatü'l-kıyame", 8)

- Vekîl ismi, tevekkül kavramıyla yakından ilişkilidir.
- Tevekkül, kişinin gerekli çabayı gösterip sorumluluklarını yerine getirdikten sonra sonucu Allah'a (cc) bırakması ve O'na güvenmesidir.

"... Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever."

(Al-i İmran suresi 159. ayet)

"Eğer siz gereği gibi Allah'a tevekkül etmiş olsaydınız tıpkı sabahleyin kursakları boş olarak çıkıp (akşam) doymuş bir şekilde dönen kuşların rızıklandırıldığı gibi sizler de rızıklandırılırdınız."

(Tirmizi, "Zühd", 33)

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ